

DELAVSKA ENOTNOST

DELAVSKA ENOTNOST

25. OKTOBRA 1969

ŠT. 43, LETO XXVII

alpska modna industrija
radovljica — jugoslavija

ALMIRA — garancija za modne novosti
garancija za vrhunsko kvaliteto

IZ RAZGOVORA S TAJNIKOM REPUBLIŠKEGA SVETA
ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE:

Pred nami je pomembno obdobje

JOŽE MAROLT:

Naša prizadevanja naj veljajo temu, da bi še bolj afirmirali sindikalno organizacijo med članstvom in da bo sindikat postal razumno glasna organizacija delavcev

Utrip delovanja sindikatov se je v zadnjih tednih in mesecih bistveno pospešil. Že čez nekaj dni se bodo namreč začeli prvi občni zbori občinskih organizacij sindikata. Priprave na občne zборе so torej prešle v zadnjo fazo — s tem pa v trenutek, ko si že lahko in tudi moramo zastaviti vprašanje, kaj bodo pomenili občni zbori za nadaljnje delo sindikatov v občini.

To je bilo tudi izhodiščno vprašanje, ki smo ga zastavili tajniku Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Jožetu Maroltu.

— Kako v republiškem sindikalnem vodstvu ocenjujete dosedanje priprave na občne zборе občinskih organizacij sindikata?

— Priprave na občne zборе občinskih organizacij sindikata, ki so po statutu Zveze sindikatov Jugoslavije vsaki dve leti, so zdaj resnično v polnem razmahu. Moram pa reči, da so se priprave začele že veliko prej in tudi dovolj zgodaj, da smo se že na seminarju v maju letos dogovorili z vodstvi občinskih organizacij sindikata o vsebinskih in kadrovskih usmeritvah letošnjih občnih zborov. In ko smo v septembru na seminarjih v Bohinju in na Borlu ocenjevali potek teh priprav na občne zборе, smo lahko ugotovili, da se jih je velika večina občinskih svetov z vso resnostjo lotila. Tako smo se lahko tedaj tudi dogovorili, da naj bi občne zборе občinskih organizacij sindikata izvedli v mesecih november in december letos in le v izjemnih primerih v januarju prihodnjega leta.

(NADALJ. NA 2. STR.)

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGES, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

DOMAČA JUNA DOMAČ OKUS

DELAMARIS, IZOLA

NOVA GORICA

Kljub vsemu nekateri jočejo

Moto: če bo že kdo iz Nove Gorice odgovorjal na te skope zapiske, naj, prosim, ne odgovarja novinarju, ker si zapisanih besed ni izmišljal, temveč naj odgovori goriškemu sindikatu, ki bi radi zvedeli za marsikak odgovor.

PLENARNA SEJA GORIŠKIH SINDIKATOV

Kazalci gospodarskih gibanj v letošnjem prvem polletju napovedujejo umirjeno razpravo. Po vsej priliki novogoriškega gospodarstva ne krotovičijo posebne težave, sicer polletni rezultati ne bi prikazovali tako skladnih gibanj. Vrednost celotnega dohodka v novogoriški občini je bila v prvem polletju letošnjega leta za 15% večja od lanske, dohodek je porasel za 22 odstotkov, novogoriško gospodarstvo je ustvarilo za 19% več dobička kot v enakem obdobju leto poprej. Zlasti zadovoljivi so rezultati, ki so jih dosegli v industriji: celotni dohodek je porasel za 21%, dohodek za 27% in dobiček za 25%. Izvoz industrijskih izdelkov je narasel za 44% in dosegel ob polletju vrednost 2.700.000 dolarjev, od tega realiziranih 63% na konvertibilnih tržiščih.

(NADALJ. NA 4. STR.)

Odpraviti nelikvidnost, ki povzroča gospodarsko in socialno nestabilnost

Sindikati podpirajo predvidene ukrepe za postopno odpravo nelikvidnosti, zahtevajo pa hkrati ustrezno družbeno pomoč gospodarskim organizacijam, ki se bodo znašle v težavah ● Podpora stališčem, ki so jih predstavniki sindikatov zastopali v skupščini SRS v zvezi z izdajo zakona o progresivnem davku na presežne osebne dohodke in zakona o sredstvih za intervencije v gospodarstvu ● Pripravljeni predlogi za odlikovanja zaslužnih slovenskih sindikalnih delavcev ob 50. obletnici revolucionarnega delavskega gibanja v Jugoslaviji

Na svoji zadnji seji — bila je 17. t. m. v Mariboru — je Republiški svet ZSS posvetil svojo pozornost predvsem vprašanju postopnega odpravljanja nelikvidnosti v gospodarstvu oziroma posledicam ukrepov, ki jih s tem v zvezi pripravljata Zvezni izvršni svet na podlagi »paketa« predlogov zveznega sekretariata za finance. Namen te razprave vodstva slovenskih sindikatov ni bil sprejeti neke precizne zaključke, temveč zakoličiti osnovne smeri politične usmeritve sindikalnih organizacij v zvezi z ureditvijo postopnega odpravljanja nelikvidnosti. Na ta vprašanja se bo predsedstvo v prihodnjih mesecih nedvomno še večkrat vračalo, prav gotovo tudi v zvezi z bilanco SR Slovenije, kateri bo posvetilo svojo naslednjo sejo.

Predsedstvo RS ZSS je na svoji mariborski seji nadalje potrdilo stališča, ki so jih predstavniki slovenskih sindikatov zastopali v skupščini SRS v zvezi z izdajo zakona o progresivnem davku na presežne dohodke in zakona

o sredstvih za intervencije v gospodarstvu. Razpravljalo je tudi o pripravah na občne zборе občinskih sindikalnih svetov in o predlogih za odlikovanja zaslužnih slovenskim sindikalnim delavcem v zvezi s 50. obletnico revolucionarnega delavskega gibanja v Jugoslaviji. Slovenski

sindikati so te predloge že pripravili, v drugih republikah pa so sindikati v tem pogledu v zamudi. Zato je predsedstvo RS ZSS sklenilo, da bo od Sveta ZSJ zahtevalo, da se na letošnji dan republike (29. novembra) ta odlikovanja podelijo vsaj v Sloveniji.

(NADALJ. NA 3. STR.)

NAJVEČJA SLOVENSKA GRADBENA DELOVNA ORGANIZACIJA GRADIS DAJE ZGLAD, KAKO V PRAKSI URESNIČEVATI SAMOUPRAVNE DOGOVORE

ZAVIHATI ROKAVE ZA NOV ZAVIHEK!

Gradis šteje približno 4200 delavcev. Gradijo po vsej Sloveniji pa tudi izven njenih meja. V skupnem številu slovenskih gradbenincev je zato največji, hkrati pa najbolj razprostran slovenski gradbeni kolektiv.

V obdobju, ko v gradbenih kolektivih razmišljajo o možnostih za zviševanje startnih osnov in tako o možnostih ureditve samoupravnih dogovorov, je pomembna odločitev Gradisa, kako bo izvajal samoupravni dogovor o vrednotenju dela, njegove številčne primerjave pa bodo hote ali ne hote služile za primerjavo mnogim drugim gradbenim kolektivom.

(NADALJ. NA 5. STR.)

Naša akcija o (ne)likvidnosti gospodarstva: VSAK PRED SVOJIM PRAGOM

STRAN 5

Dr. LJUBO BAVCON o dilemi:

Ali ni razkorak med osebnim in družbenim standardom za slovensko družbo že problematičen?

STRAN 3

Taloma
Sladkogorska
SLADKI VRH

PAPIRNATE SERVIETE

GORENJE - GARANCIJA KLJUB VSEMU nekateri jočejo

(NADALJEVANJE S 1. STR.)

Če je v Sloveniji od skupnega števila prebivalcev zaposlenih 30 % ljudi, jih je v novogoriški občini 31,7 %. V prvem polletju letos se je stopnja zaposlenosti v tej občini povečala za 5 %. Nominalno povečanje osebnih dohodkov v republiki ocenjuje statistika s 15% porastom, v novogoriški občini pa s 13%. Kljub počasnejšemu porastu pa so osebni dohodki v tej občini še vedno za 72 N-din iznad republiškega povprečja. Realni osebni dohodki pa so se po izračunih statistike povečali v republiki za 5,5 %, v novogoriški občini za 3,2 %.

Ocena sindikatov je lahko trezno umirjena: gibanja na področju gospodarjenja, osebnih dohodkov in zaposlenosti izpričujejo, da vlada v delovnih organizacijah občine dokaj velika socialna varnost delavcev. Toda na povprečju se ni mogoče uspraviti. Nekateri so v gospodarjenju daleč naprej, drugim pešajo. Med prvimi spregovori tovarišica iz Ideala:

Ze dve leti smo v prisilni upravi. Včeraj smo dobili osebne dohodke: izučena krojačica je za polni delovni čas in skupaj s povračilom prevoznih stroškov prejela 310 dinarjev osebnega dohodka. Sama sem za redno delo in 40 nadur zaslužila 600 dinarjev. Me tega ne razumemo več! Po sto plaščevo smo

dali dnevno iz proizvodnje, naša skladišča so prazna, pričakovali smo dobre osebne dohodke. A povejte, tovariši, kako se naj mati z otrokom preživi skozi ves mesec s 310 dinarji? Samo to vas vprašam, čeprav vem, da me bodo jutri v podjetju spet klicali na zaslišanje. Kot lani, ko sem spregovorila na našem plenumu in ko so me potem tri ure zasliševali. Ne bom več govorila!

Ni govorila, ker so ji oči skale solze.

Med ljudmi vre:

Ideal je že dve leti glavni problem v občini, a kljub sanacijskemu kreditu nobenega izboljšanja.

— Direktor v Idealu ima višje osebne prejemke kot direktor katerekoli druge delovne organizacije. Kako lahko obračuna po 25 dnevnic v mesecu, delavke pa prejema tako bedne zasluzke?

— Ideal ne posluje več z izgubo, celo nekaj dohodka je ustvaril ob polletju. Toda, ali bi še imeli v Idealu dohodek, če bi delili normalne osebne dohodke?

— Tri leta sindikat opozarja občino na razmere v Idealu — a vse zaman. Nihče jih neče proučiti! Zakaj takšna politika občinske skupščine do delavcev v Idealu?

Novogoriški sindikati sklenejo: ne moremo dovoliti, da bi

katerokoli podjetje životarilo na račun tako bednih osebnih dohodkov. Zadevo z Idealom je treba presekati.

Plenum izvoli delegacijo, ki bo zahtevala od občinske skupščine, da razišče razmere v novogoriškem Idealu in da poišče najbolj ustrezno rešitev. To poglavje v razpravi je za zdaj zaključeno.

Kako naprej, se začnajo spraševati novogoriški sindikati. Na vrata zavoda za zaposlovanje trka 583 občanov, od tega 463 žensk. Gospodarstvo v občini je utrujeno; stopnja izrabljenosti proizvodnih sredstev že presega 47 %. Investicijskih sredstev za poživitev gospodarstva je premalo. Tudi strokovnih kadrov. V razvitih državah predstavlja 15 % aktivnega prebivalstva visoko izobražen kader. V Novi Gorici bi morali za štirikrat povečati dotok diplomantov, da bi dosegli ravnotežje države — čez petdeset let!

Sindikati opozarja: takoj spreminimo kadrovske politiko, ker s kadrom, ki ga imamo, ne bo več možno tako pospešno napredovati. S sredstvi pa, ki so na voljo, zagotovimo predvsem razvoj visoko akumulativne proizvodnje. Modernizacija in s tem izboljšanje organskega sestava kapitala je večinoma zdajšnjega časa pri gospodarjenju v slehernem podjetju.

BOJAN SAMARIN

SAMOPOSTREŽBA TUDI DOMA

HLADILNIKI

1351
1751
2301

GORENJE

TEHNIČNA IN OBLIKOVNA DOGNANOST - GARANCIJA TRAJNOSTI, VARČNOSTI IN ZANESLJIVOSTI.

PO LASTNEM ZGLEDU

V Žalcu so razpravljali o družbenem usmerjanju delitve dohodka

Minuli teden je občinski sindikalni svet Zalec na svoji razširjeni plenarni seji razpravljala o osnutku zakona o progresivnem obdavčevanju presežnih osebnih dohodkov, o osnutku zakona o sredstvih SRS in o osnutku začasnega statuta Zveze sindikatov Slovenije. O vseh treh predlogih so razpravljale osnovne sindikalne organizacije, njihova mnenja o prvih dveh osnutkih pa je povzelo predsedstvo občinskega sindikalnega sveta z naslednjimi stališči: predloženi zakon ne more in ne sme biti osnova za nov davek; zbrana sredstva naj se zbirajo v skladu skupnih rezerv, z zakonom pa je potrebno čimprej določiti namen porabe, proizvajalci naj imajo neposredni vpliv na delitev in porabo teh sredstev; zakon naj bo delovni regulator usmerjanja delitve dohodka, razen tega pa je potrebno nujno urediti davčni sistem, da ne bo osnova za obdavčitev osebnih dohodkov, pač pa za ostanek dohodka; zakon naj zajame tudi negospodarstvo, ker bi sicer pomenilo to diskriminacijo gospodarstva, v osnovo za obdavčitev pa bi bilo potrebno zajeti tudi druge osebne prejemke, ki bi bili nad predpisano ali dogovorjeno višino.

Na plenumu so se v razpravo najprej vključili predstavniki osnovnih sindikalnih organizacij in tako vnovič izrazili svoje mnenje o zakonskih osnutkih. Predstavniki Tekstilne tovarne Prebold je na primer dejal, da se pri njih predvsem ne strinja, da bi zavodi, ki se financirajo iz proračuna, bili izjema v progresivnem obdavčevanju osebnih dohodkov. Prav tako ne soglašajo s tezo, da bi za osnovo služila kvalifikacijska struktura zaposlenih. Pripomnil je še, da v podjetjih z nizkimi osebnimi dohodki že tako izločajo sorazmerno večja sredstva za razširjeno reprodukcijo. Glede predloga zakona o usmerjanju dohodka pa v Tekstilni tovarni

menijo, da bi bil sprejemljiv način, ki ga je pred letom nakazal občinski sindikalni svet z dogovorom o najnižjih stopnjah akumulativnosti. Tekstilci na svojem primeru dokazujejo, da je potrebno družbeno usmerjanje dohodka uravnati z družbenimi dogovori. Njihov dogovor o stopnji akumulacije je v delovnih organizacijah že rodil nekatere uspehe.

K lanskem predlogu občinskega sindikalnega sveta o minimalnih stopnjah akumulativnosti se velja povrniti. Nizka stopnja akumulacije v gospodarstvu je spodbudila občinski sindikalni svet, da je predlagal občinski skupščini, naj sprejme priporočilo o minimalnih stopnjah akumulativnosti. S 6-odstotno akumulacijo, kolikor je v poprečju znašala, ne bi mogli dolgo vzdržati. Priporočilo občinske skupščine je zaleglo v delovnih organizacijah: predlagano 16-odstotno stopnjo akumulacije so lani znatno preseglji in je znašala v poprečju 24,36 odstotka.

Ze pri ugotavljanju akumulativnosti, pri konkretnih priporočilih za družbeno usmeritev delitve dohodka, pa so v Žalcu zadeli na nekatere ovire. Delovne organizacije različno prikazujejo podatke, različen je tudi odnos delitve na sklade in osebne dohodke. V nekaterih delovnih organizacijah ne zaostaja niti delitev 50:50, ker se strojna oprema naglo menjuje, deloma zaradi izrabljenosti, deloma zaradi naglih tehnoloških sprememb. Zaradi tega prihaja v delitvenih odnosih ne le do nasprotij med gospodarstvom po regijah, ampak do nasprotij med delovnimi organizacijami iste panoge gospodarstva. To dokazuje, so dejali v Žalcu, da bi kazalo družbene dogovore sklepati na področju občine ali regije in pri tem upoštevati posebnosti posameznih dejavnosti.

Zalsko gospodarstvo je torej že dokazalo, da podpira vsakrš-

no prizadevanje za družbenim usmerjanjem dohodka, vendar opozarjajo na nevarnost, da bi sprejeli tak zakon, po katerem bi se sredstva gospodarskih organizacij odličala, ne bi jih pa po drugi poti spet vračali gospodarstvu. Sklad gospodarskih rezerv namreč doslej ni izpolnil pričakovanj gospodarstva, saj večkrat odloča o njegovih porabi subjektivna presoja, ne pa ekonomska merila. Zato predlagajo organu, ki bi z zbranimi sredstvi delovnih organizacij gospodaril, naj jih usmerja predvsem v nove investicije in ne za saniranje starega, ki je marsikdaj že vnaprej obsojeno na neuspeh. Mimo tega so na plenumu predlagali še naslednje: zakon o družbenem usmerjanju delitve dohodka naj bo družbeni regulator usmerjanja in delitve dohodka in se naj uporablja samo v primerih, ko delovna organizacija ne bi upoštevala posameznih določb družbenega ali samoupravnega dogovora; osnova za obdavčitev kot tudi za samoupravne in družbene dogovore bi naj bila stopnja akumulativnosti, ki jo je priporočil občinski svet v Žalcu in katere zamisel zastopa tudi republiški svet ZSS v svojih stališčih. In slednjč, zakon bi naj bil začasen, dokler ne bi uredili celotnega sistema obdavčevanja gospodarstva.

Na razširjenem plenumu ObSS v Žalcu so razpravljali tudi o predlogu začasnega statuta Zveze sindikatov Slovenije. Osnovne sindikalne organizacije so imele k osnutku malo pripomb. Ob variantnih predlogih za organizacijsko strukturo pa se zavzemajo za varianto, ki našteva naslednje organe sindikata v republiki: občni zbor, konferenca, republiški odbor in nadzorni odbor. V vseh razpravah v osnovnih sindikalnih organizacijah pa so menili, da je potrebno več pozornosti posvetiti vsebini delovanja sindikatov, manj pa nazivom.

I. V.

NE GRE ZA FORMALNO PRIZNAVANJE SINDIKATA

Na temo: predlog statutarnih določil o sindikalni organizaciji v delovni organizaciji

Začasna komisija za spremembe samoupravnih predpisov pri republiškem odboru sindikata delavcev industrije in rudarstva se je pred dnevi tretjič sestala. Tokratna njihova razprava je bila zelo konkretna, saj je za osnovo služil predlog jesejske železarne o organizaciji samoupravljanja in statutarnih določil o sindikalni organizaciji ter predlog statutarnih določil o informiranju in poslovni tajnosti v dveh inačicah — za večje in manjše delovne organizacije.

Glavni del razprave so člani komisije namenili statutarnim določilom o sindikalni organizaciji v delovni organizaciji. Ta del razprave tudi povzemamo.

Statutarnih določil o sindikalni organizaciji v delovni organizaciji ne terja spremenjena samoupravna zakonodaja. Sindikati se tega vprašanja lotevajo, ker je ob snovanju statuta najboljša priložnost za celovito ureditev samoupravnega demokratičnega življenja v delovnih organizacijah in s tem tudi za določitev pravnega statusa organizacije delavcev. Ne gre le za formalno »priznavanje« obstoja sindikalne organizacije v delovni organizaciji, ampak predvsem za natančno opredelitev položaja in zagotovitev nemotenega

delovanja sindikata v delovnih organizacijah.

Ze pred letom, ko je republiški odbor pripravljala osnutek

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo republiškega sveta ZS za Slovenijo, izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGAČNIK

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 316-672, 316-695, 312-402 in 310-033, uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-2000-10-3294-486 — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 S-din — Narodna je četrtletna 6,50 N-din - 650 S-din — polletna 13 N-din - 1300 S-din — letna 26 N-din - 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo — Poština plačana v gotovini — Tisk in klišaji CZP »Ljudska pravica« Ljubljana

pravil osnovnih organizacij sindikata, je ugotavljal v analizi 30 statutarov, kako različno in včasih nesprejemljivo opredeljujejo položaj sindikalne orga-

nizacije v samoupravnem organizmu delovne organizacije. Večina statutarov sicer daje sindikalnim organizacijam pristojnosti oziroma pravice, kot so sklicovanje zborov delovne skupnosti, sklicevanje referenduma, obravnavanje dela samoupravnih organov, predlaganje članov za samoupravne organe in odpoklic le-teh, sodelovanje pri nastajanju in urejanju delovnih razmerij, izobraževanje članov delovne skupnosti, informiranje v delovnih organizacijah itd. Kljub tem določilom pa statuti ne vsebujejo zagotovil o pogojih delovanja sindikalne organizacije in zagotovil za izvajanje vseh pristojnosti, ki jih imajo v okviru samoupravnih aktov. Gre za pogoje, ki so po večini materialne narave: prostor in čas za seje, zagotovitev potrebnega časa sindikalnim delavcem za opravljanje njihovih nalog v delovni organizaciji ali organih izven delovne organizacije, zagotovitev nadomestila osebnega dohodka sindikalnim delavcem za čas, ko opravljajo svoje politične naloge, zagotovitev družbeno-ekonomskega izobraževanja sindikalnih delavcev, zagotovitev virov informacij sindikalni organizaciji za njeno politično delovanje in še mnogi drugi.

Ti in drugi pogoji delovanja osnovne organizacije sindikata — če bodo zapisani v statutih — obvezujejo tako samoupravne organe, kot tudi sindikalne organizacije, da jih bodo tudi spoštovali. Mimo teh razlogov pa je delovanje sindikalne organizacije v statutih smiselno zapisati tudi zato, ker ima sindikalna organizacija pomembno mesto v medsebojnih in samoupravnih odnosih delovnih organizacij.

Člani komisije so opozorili na več neurejenih vprašanj v doseganem delovanju sindikata. Vselej ne gre le za namero ali nenamerno preprečevanje delovanja sindikatov, ampak pogosto tudi za neučinkovito delo izvršnih odborov sindikalnih organizacij, četudi imajo dobre pogoje za delovanje. Zato bi bilo statutarno urejanje delovanja sindikalne organizacije mimo drugih aktov, kot so na primer pravila in programi, hkrati resna obveznost vodstev osnovnih sindikalnih organizacij, da bodo določila o svojem delovanju tudi dosledno spoštovala.

I. V.

Novo na tržišču!

Osební avtomobil ŠKODA, model 1970, z novo obliko karoserije in z novim zavornim sistemom.

Na voljo so naslednji tipi vozil:

ŠKODA Š 100 cena 21.200.— din

ŠKODA Š 100 L cena 22.200.— din

ŠKODA Š 110 L cena 23.200.— din

Vse informacije in dinarska vplačila sprejema

volan ljubljana
kersnikova 6

telefon 311-734

NAŠA SERIJA ČLANKOV NA TEMO: (NE)LIKVIDNOST NAŠEGA GOSPODARSTVA

Vsaki pred svojim pragom

V »Gorenjski predilnici« Škofja Loka se zavzemajo za prenos zalog iz industrije v trgovino, ker bi to pospešilo proces selekcije med proizvajalci in s tem vplivalo na boljšo finančno disciplino vsega gospodarstva

Trpka je resnica, da nelikvidnost ogroža tudi najboljše delovne organizacije; tudi tiste, ki so si v preteklosti zagotovile pretežno lastna obratna sredstva in ki vodijo takšno poslovno politiko, da se zaloge vseh vrst zmanjšujejo iz leta v leto, čeprav obenem narašča obseg proizvodnje.

Eden izmed kolektivov, ki tako gospodari, pa zaradi sedanjih vsesplošne nelikvidnosti ne more pozeiti sadov svojega dela, je »Gorenjska predilnica« v Škofji Loki.

Kaj v tej delovni organizaciji sodijo o nelikvidnosti, kako ji kljubujejo in kaj vse bi po njihovem mišljenju morali storiti, da dobri gospodarji vsaj v prihodnje ne bi bili več kaznovani zato, ker dobro gospodarijo? Na ta vprašanja je odgovorjal Franc Svoljšak, računovodja »Gorenjske predilnice« v Škofji Loki.

Preden povzamemo najvažnejše misli iz razgovora z našim sobesednikom, naj vsaj na kratko predstavimo »Gorenjsko predilnico«: 730-članski kolektiv bo letos za svoje blago iztržil 10 milijard S-dinarjev, od tega kar 1,2 milijona dolarjev v konvertibilni valuti. Za podjetje tekstilne stroke to pomeni naravnost zgleden rezultat. Zanimiv in značilen pa je tudi podatek, da pri svojem poslovanju obračajo kar 85 % lastnega obratnega kapitala in komaj 15 % izposojenih sredstev.

NEKJE SE MORA ZATAKNITI!

»Če vemo, da si je vaš kolektiv v preteklosti že zagotovil skoraj v celoti lastna obratna sredstva, kako zdaj občuti nelikvidnost in kako ji poskuša kljubovati?«

»Predvsem bi rad poudaril, da nam kupci dolgujejo že 3,2 milijarde S-dinarjev, naše obveznosti do dobaviteljev pa še vedno niso presegle 600 milijonov S-din. To pomeni, da kupci obračajo kar četrtletno vrednost naše proizvodnje in da se lahko samo kolikor toliko zadovoljnim lastnim obratnim sredstvom zahvalimo, da tudi letos — razen dveh ali treh dni na mesec — nimamo blokiranega žiro računa.

Če sorazmerno visok delež lastnega obratnega kapitala za nas pomeni nekakšno prednost v primerjavi z drugimi podjetji, v končni posledici tudi to ne bi kaj prida pomenilo, če naša poslovna politika zadnjih let ne bi težila k temu, da ob povečevanju obsega proizvodnje poskušamo kar najbolj omejiti zaloge surovin, polizdelkov in končnih izdelkov. Naše zaloge surovin so letos na primer za tretjino manjše, kot so bile pred tremi leti; zaloge nedokončane proizvodnje so

manjše za polovico, medtem ko so zaloge končnih izdelkov za malenkost nižje, kot so bile leta 1966. Na ta način smo »postregali« dodatne rezerve in ustvarili možnost, da normalno poslujemo, ne da bi bili prisiljeni najemati drage bančne kredite. Z namenom, da bi še bolj zmanjšali zaloge, smo začeli temeljiteje obdelovati tudi celotno jugoslovansko tržišče.

Vsem tem prizadevanjem navkljub razmere le postajajo zaskrbljujoče. Tako se vse pogosteje odločamo tudi za sodne izterjave in podobne ukrepe, čeprav vemo, da bomo zaradi tega — vsaj za nekaj časa — izgubili prenakatero kupca. Toda nekje se vsaka stvar zakane! Zato tudi mi naših kupcev ne moremo v nedogled kreditirati. Če tožimo, lahko računamo s tem, da bomo vsaj enkrat, čeprav šele čez leto dni, le prišli do našega denarja. Poleg tega namreč, da je prekomerno veliko naših sredstev angažiranih v terjatvah, nas tepe tudi to, da moramo pri uvoznih poslih vnaprej plačati vsa naša naročila. To med drugim pomeni, da samo zaradi sedanjih predpisov banke lahko od 30 do 50 dni stalno obračajo po 300 milijonov S-din našega denarja. Strinjam se s tem, da v jugoslovanskem merilu marsikdaj ni mogoče drugačna rešitev, kot da potrebne surovine plačamo tudi vnaprej. Prepričan pa sem, da bi za taka plačila morali poiskati druge vire. Namesto da s tem zdaj obremenjujemo že tako osiromašene delovne organizacije, bi bilo prav, če bi ta denar založile banke.

NAJPREJ — VSAK PRI SEBI!

»Iz vaše pripovedi sledi, da nelikvidnosti skoraj ne bi občutili, če bi se vsak kolektiv potrudil, da bi zagotovil čimveč lastnih obratnih sredstev. Temu, žal, ni tako in verjetno bo minilo še precej časa, da bi bilo. Vseeno pa nas zanima, kako s stališča vaše delovne organizacije ocenjujete napovedane ukrepe glede odprave nelikvidnosti?«

»Mislim, da napovedani ukrepi ZIS nakazujejo izhod iz sedanje zagate. Samo idealisti seveda pričakujejo, da se bo to zgodilo preko noči. S stališča gospodarskih organizacij in tudi našega podjetja vsekakor največ obeta tisti ukrep, s katerim naj bi se spremenilo zaporedje vplačil posameznih obveznosti, ki jih plačujejo delovne organizacije. V smislu delitve družbenega proizvoda bi namreč gospodarske organizacije zdaj prvič postale enakopravni dejavniki v naši družbi, medtem ko so zdaj šele na »petem ali šestem mestu«, kadar gre za to, kdaj bodo od upnikov dobile svoj denar.

Povedal bi še, da smo v naši delovni organizaciji prepričani, da bi med skupščinskim postopkom le kazalo dopolniti večino predlaganih rešitev za »ozdravitev« nelikvidnosti. Svoje blago bi na primer smelo prodajati na kredit le tisto podjetje, ki razpolaga z ustreznimi lastnimi namenski sredstvi ali pa z namenski bančnimi krediti. Samo tako bi lahko dosegli, da podjetja — dolžniki prodaje na kredit ne bi financirali s tujim denarjem, ker pač ne plačujejo računov. Prav to pa se zdaj dogaja in v tem tudi tiči eden izmed vzrokov nelikvidnosti.

Prav tako bi morali razčistiti pojem, kaj v naši praksi pomeni »dospelost« terjatve. Predlagani ukrepi namreč med drugim govorijo o tem, da nihče ne more uvažati, če ima toliko »dospelih« terjatev, da le-te presegajo določeno vezavo. »Dospelost« pa si razlaga vsak po svoje. Tako ni mogoče računati z nekimi rezultati, če ne bomo natančno povedali, kaj ta pojem dejansko pomeni. Osebn predlagam, da bi namesto »dospelosti« upoštevali datum izdaje računa. Potem bi bilo vse jasno in bi kakršnokoli izgovarjanje postalo povsem nemogoče.

Zavzemamo se tudi za to, da bi zaloge prenesli iz proizvodnje v trgovino. To bi pomenilo zelo pomemben ukrep, ki naj odpre proces selekcije med proizvajalci in tako tudi v prihodnje onemogoči podobne probleme z nelikvidnostjo, kot jih doživljamo zdaj. Prvi tak ukrep bi lahko bil, če bi zaostriili pogoje za odobravanje kratkoročnih kreditov. Taki krediti, čeprav so dragi, so zdaj namreč vselej in vsakomur na voljo. Eden izmed rezultatov pa je, da ponekod zaradi tega naraščajo zaloge, kar samo še povečuje vezavo obratnih sredstev in s tem poslabšuje najprej plačilno sposobnost prizadetih, nato pa še vseh drugih podjetij.

Zelo koristno in potrebno bi slednjič bilo, če bi napravili večji red tudi pri investicijskih odločitvah. S tem ne mislim samo na to, da ne bi smeli začeti nobene investicije, če ne bi hkrati bila zagotovljena tudi sredstva. Predlagam še nekaj: čim več usmerjanja pri vseh novih investicijah. Dandanes lahko vsakdo investira, če le ima denar. Tako nastajajo pretirano velike zmogljivosti, kar v končni posledici tudi vpliva na likvidnost. Prav bi bilo, če bi se o vseh novih investicijah na neki način sporazumeli, jih usmerjali. To bi lahko storili v okviru poslovnih združenj, z dogovori po panogah in podobno. Tako bi omejili apetite in preprečili sedanjo stihijo, predvsem pa kasnejše posledice, za katere v naši družbi nihče ni odgovoren.

MILAN GOVEKAR

»Smreka«

TRGOVSKO PODJETJE Z LESOM, KURIVOM IN GRADBENIM MATERIALOM

MARIBOR — VALVAZORJEVA ULICA 3

NUDIMO VAM VES GRADBENI MATERIAL IN TO:

stavnbo pohištvo, parket, saloni, opeko, lesonit, strešno lepko in bitumen, teraco plošče in teraco pesek, cementne cevi, keramične ploščice, apno — hidrirano in acetilensko, cement, žagan les in les za ostrežje.

VELIKA IZBIRA! SOLIDNA POSTREŽBA! KONKURENČNE CENE!

Prodaja za devize z 10 % popustom!

Nudimo tudi potrošniški kredit brez porokov!

Zavihati rokave za nov zavihek!

(NADALJ. S. STR.)

Gradisove kalkulacije nam je razložil Stane Uhan, pomočnik šefa analitsko planske službe in predsednik Mestnega odbora sindikata gradbenih delavcev. V primerjavi z drugimi gradbenimi podjetji imajo v Gradisu poprečne osnovne in nadpoprečne osebne dohodke. V prihodnje bodo osnovne določevali sporazumno z dogovorom, gibljivi del pa bo odvisen od uspešnosti poslovanja vsakega podjetja oziroma enote.

Kaj to pomeni?

»Glede na dogovor o vrednotenju dela,« razlaga Stane Uhan, »bi morali dvigniti našo osnovo za 35%. Tega pa ne moremo storiti v enem letu, ampak postopoma, po naših predvidevanjih do začetka leta 1972. Medtem bomo doživeli seveda več sprememb: upoštevati moramo, da bodo morale osnovne vsako leto porasti za odstotek dviga življenjskih stroškov, mimo tega pa se pri nas pripravljamo na prehod na 42-urni delovni teden. Samo zaradi teh dveh dejstev bi morali povisati urne postavke za 15%, če bi želeli ohraniti realne mesečne osebne dohodke na letošnji ravni.«

PRIHODNJE LETO

ZA 20 % VIŠJE OSNOVE

Po teh osnovnih podatkih je analitsko-planska služba v Gradisu z izračuni ugotovila, kakšne so realne možnosti za dvig osnovnih postavk. Izračuni so jim pokazali, da bi v naslednjem letu lahko dvignili osnovo največ za 20%.

Ob zviševanju startnih osnov postavljajo seveda vsi gradbinci osnovno vprašanje: kako ustvariti potrebna sredstva? Stane Uhan tako našteva »rezerve«, ki jih bo potrebno najti v Gradisu:

● Povečati ekonomičnost poslovanja, zmanjšati stroške in povečati produktivnost. Ali drugič povedano: pri enakem številu zaposlenih je potrebno več narediti. Teža teh prizadevanj sloni na organizatorjih proizvodnje. Delež živiga dela v prodajni ceni je že tako porasel, da je potrebno z vsjo pazljivostjo uravnjavati stroške.

● Del sredstev za povečanje startne osnove je potrebno dobiti na račun zmanjšanja gibljivega dela.

● V dogovoru bodo napisali, da je ob višjih osnovah potrebno ustvariti najmanjšo raven skladov. Uspešnejša podjetja, enote, ki bodo ustvarile več skladov, kot so najnižji dogovorjeni, to je 10%, bodo lahko v prehodnem obdobju začasno tudi iz tega naslova namenile del sredstev za osebne dohodke.

● Vsako leto ugotovljamo določen odstotek porasta cen. V teh cenah so osebni dohodki udeleženi s 15% do 20%. Če se bodo cene zviševale, se bo seveda v ceni zviševal tudi delež osebnih dohodkov.

● Precej podjetij izplačuje delavcem nefunkcionalni terenski godatek. Ker pripravljajo v Gradisu hkrati sporazum o terenskem dodatku, ki naj bi ga prejemale le delavci za višje stroške na gradbiščih izven seže podjetja, bo tudi iz tega

naslova del sredstev pritekal v sklad osebnih dohodkov za dvig startnih osnov.

»Tako imenovani gibljivi del,« nadaljuje Stane Uhan, »vsebuje akordni presežek, subjektivne ocene, nagrade organizatorjem proizvodnje in delitev iz ostanka za osebne dohodke, kar je v nekem smislu klasična delitev dobička. Prvih treh oblik nagrajevanja ne smemo bistveno okrniti, pač pa lahko na račun ostanka čistega dohodka povečamo sredstva za osnovne osebne dohodke.«

Spremenilo se bo razmerje: doslej je znašalo razmerje med osnovami in gibljivim delom 70:30, poslej bo to razmerje 80:20. Računi kažejo, da bi bile v prihodnjem letu startne osnove za NK delavce 3,12 dinarjev na uro, za PK 3,65, za KV 5,00 in za VKV 5,80 dinarjev.

Marsikdo bo seveda pomislil, da se s spremenjenim razmerjem v končni posledici osebni dohodki Gradisovim delavcem v prvem obdobju ne bodo bistveno spremenili. Temu pa ni tako. V Gradisu tako dokazujejo:

»Doselej smo v manjši meri računali akordne presežke, v glavnem smo jih določali na pamet. Zato bo potrebno v prihodnje bolj pazljivo, predvsem pa pravilneje obračunavati akord in določevati subjektivne ocene za umske delavce. Višje osnove terjajo seveda večjo maso za osebni dohodek. To pomeni, da bo potrebno ustvariti tudi več dohodka. Poleg že omenjenih rezerv bo zato potrebno za povečanje mase osebnih dohodkov še bolj poprijeti in zavihati rokave za še en zavihek.«

Kdo bo torej sposoben tako zastaviti gospodarjenje? Sindikati so vselej trdili, da bodo samoupravne dogovore izvajali le dobri gospodarji. Med drugim se bo zgodilo tudi to, da bodo gospodarski procesi v gradbeništvu, ki jih narekujejo samoupravni dogovori, pospešili fluktuacijo. Delavci se bodo odločali za podjetje, ki jim bo zagotavljalo višje osebne dohodke. Po-

temtako bo podjetje z visokimi osebnimi dohodki lahko pridobivalo tudi dobre delavce.

PODPIS DOGOVORA TIK PRED ZDAJCI

Sestavni del priprav na sklenitev družbenih in samoupravnih dogovorov je mimo dogovora o vrednotenju dela tudi družbeni dogovor o minimalnih standardih pri urejanju stanovanjskih domov, provizorijev in delavskih naselij in samoupravni dogovor o zaposlovanju in izobraževanju gradbenih delavcev.

O tem tokrat iz Gradisovih izkušenj le naslednje: Gradis ima dokaj dobro urejene stanovanjske razmere delavcev. Ostaja še sicer nekaj perečih stanovanjskih problemov, zlasti v naselju v Tomačevem. V programu razvoja podjetja do 1975. leta pa so zapisali, da bodo tudi to vprašanje rešili. To pomeni, da bi dogovor o minimalnih standardih uresničili v petih letih.

O prizadevanjih Gradisa za urejeno zaposlovanje in izobraževanje mnogo povedo že naslednji podatki: minula leta so vlagali za izobraževanje letno od 2.200.000 do 2.300.000 novih dinarjev. V tričetrtletju letošnjega leta pa so za te namene že porabili 2.600.000 novih dinarjev. To so znatne vsote. Toliko bolj so zato zainteresirani, da se v vseh podjetjih lotijo politike zaposlovanja in izobraževanja sistematično in da prenehajo z reševanjem teh problemov na kratke proge od danes na jutri.

O vsem tem je v Gradisu že razpravljali politični aktiv. O izračunih analitsko-planske službe so razpravljali tudi izvršni odbori sindikalnih organizacij po enotah. V naslednjih dneh bodo o tem razpravljali kolektivi po enotah. V Gradisu zato predvidevajo, da bi v novembru predložili delavskemu svetu dokumentacijo za podpis dogovora.

I. VRHOVČAK

DVAJSET LET slovenske elektronike!

V Sentjerneju na Dolenjskem so minulo soboto proslavili dvajsetletnico slovenske elektronike. Pred dobrimi dvajsetimi leti je bil namreč v Ljubljani ustanovljen Inštitut za elektro zveze, ki je že v prvih povojnih letih v številnih manj razvitih krajih Slovenije, predvsem pa na Dolenjskem, ustanovil nekaj manjših obratov za proizvodnjo raznih elektronskih elementov. Večino teh prvih obratov in tovarn danes združuje ljubljanska Tovarna elementov za elektronsko in optično opremo, ki skupaj z drugimi tovarnami slovenske elektronike novejšega datuma tvorijo Združeno podjetje »ISKRA« v Kranju.

Ob tem jubileju slovenske elektronske industrije je bila v soboto v Sentjerneju slavnostna seja osrednjega delavskega sveta ljubljanske Tovarne elementov za elektronsko in optično opremo, v katero je vključen

tudi sentjernejski obrat za proizvodnjo uporov in potenciometrov. V prvem letu svojega obstoja je ljubljanska tovarna elementov za elektronsko opremo izdelala 13 milijard bruto produkta, letos pa bo vrednost proizvodnje dosegla že 147 milijard novih dinarjev. Število zaposlenih se je v tem obdobju povečalo za tisoč ljudi, vrednost osnovnih sredstev tovarne pa je narasla za desetkrat. Pomemben je tudi izvoz: leta 1962 so izvozili za dobrih 41.000 dolarjev, letos pa že v prvem polletju za 620.000 dolarjev.

Vključevanje na mednarodno tržišče pa ne obsega samo prodaje izdelkov, ampak tudi inženiring. V Indiji že več let dela tovarna keramičnih teles in uporov, za katero je inženiring in glavno opremo dobavila ljubljanska tovarna. V teku so razgovori o razširitvi sodelovanja z Indijo, Tur-

čijo in Čifom. Posebno pomembni pa so pogovori z ugledno italijansko industrijsko družbo Zanussi o gradnji skupne tovarne za proizvodnjo uporov z našim inženiringom v Italiji.

Sentjernejski obrat, v katerem so ob dvajsetletnici odprli popolnoma prenovljene prostore z novimi stroji za avtomatsko proizvodnjo uporov, je dosegel v zadnjih letih izreden napredek. Z novo opremo in avtomatizacijo bo obrat prihodnje leto dosegel že proizvodnjo 300 milijonov uporov in 3 milijone dolarjev izvoza na zahodna tržišča. Se posebej velja poudariti, da bodo izdelavni čas na enoto proizvoda zmanjšali od sedanjih 12 na 5 sekund. Tako se bo sentjernejski obrat vrstil med najproduktivnejše tovarne za proizvodnjo uporov v svetu.

R. S.

pohištvo in oprema za vaš dom

lesnina

centrala ljubljana titova 51

Obvladovati ravnovesje

Tri vprašanja našega uredništva in trije odgovori dr. LJUBA BAVCONA, dekana Pravne fakultete ljubljanske Univerze

... docela utemeljeno se mi zdi vprašanje, ali ni pri nas državljani bogati in družba revna...

- **VPRASANJE:** Tovariš dr. Bavcon, že na predzadnjem, junjskem zasedanju skupščine izobraževalne skupnosti SR Slovenije ste med živahno razpravo za ali proti imobilizaciji sredstev, ki bi se prek finančnega načrta natekla iz prispevkov za izobraževanje, zastavili v svoji razpravi vprašanje bolj načelne narave: Ali ne nastaja v naši slovenski družbi razkorak med osebnim in družbenim standardom že kar problematičen? Na zadnjem zasedanju iste skupščine pred dnevi v razpravi o potrebnih sredstvih leta 1970 za vzgojo in izobraževanje v SRS, ste to vprašanje ponovili. Vsekakor pripisujete očitno tej dilemi velik pomen, zato me zanima, kje so za vas kot visokošolskega učitelja, kot družbenega delavca in ne nazadnje kot komunistični, tisti življenjski motivi, ki vas silijo, da si osebno in javno zastavljate to vprašanje?

ODGOVOR: V mojem poklicnem delu in tudi človeško me zopustijo predvsem dve družbeni področji. Kot visokošolskega učitelja me prizadeva celoten sistem vzgoje in izobraževanja, od predšolskega varstva in vzgoje tja do visokega šolstva in znanstvenega dela. Drugo področje, intelektualna zmogljivost, pa tudi človeška oblikovanost in življenjska usmerjenost našega visokošolskega izobraženega človeka, praktika in znanstvenega delavca, so odvisni v veliki meri od vsebine kvalitete in obsega delovanja celotnega vzgojno izobraževalnega sistema. Za slovenski narod — majhen po številu in skromen glede naravnih bogastev — je po moji sodbi edina in obenem največja možnost, da z znanjem in drugimi prej omenjenimi kvalitetai nadomesti svojo majhnost.

Moja druga človeška in poklicna prizadetost zadeva znanstveno — raziskovalna in praktična prizadevanja na širokem področju, ki mu pravimo socialna patologija. Gre za znanstveno raziskovanje in za praktično preprečevanje takšnih družbenih pojavov kot so kriminaliteta, alkoholizem, samomorji in podobno. Moram reči, da je gibanje teh pojavov kar najtesneje povezano z gibanjem nekaterih drugih družbenih področij, zlasti pa na področjih vzgoje in izobraževanja, kulture, socialnega varstva in zdravstva. Svoj čas se je zdelo in je bilo nemara tudi res, da so ti pojavi odvisni v prvi vrsti od materialnih razmer, v katere so ljudje postavljeni. Ne da bi zdaj negiral pomen materialnih življenjskih razmer, se nam z raziskovanjem vedno bolj odkriva

... dokler se človek vozi v avtu, njegov otrok pa hodi v šolo, ki se podira...

- **VPRASANJE:** Sprva samo okvirno vprašanje ste na zadnji seji skupščine RIS razčlenili v več vprašanj načelne narave. Recimo, da vaša misel ponovim: zakaj dopuščamo, da pri splevek od osebnega dohodka za izobraževanje in vzgojo proglasimo za obremenitev gospodarstva, zakaj ne poveljamo, da manjše obremenjevanje osebnih dohodkov pomeni manjši družbeni standard Slovencev, ne pa slovenskega gospodarstva? Ali lahko razmišljanje o teh vprašanjih nekoliko podrobneje razčlenite?

ODGOVOR: Že večkrat sem se vprašal, zakaj je pri nas tako samo po sebi umevno, da pomenijo večje obdavčitve osebnih dohodkov večjo obremenitev gospodarstva. Seveda razumem mehanizem, zaradi katerega je pri nas to tudi zares tako. Povečane prispevke iz osebnih dohodkov delovne organizacije vračunajo med stroške poslovanja in tako zvišujejo cene ali pa zmanjšujejo svojo akumulativnost. Bistveno je, da večja obdavčitev osebnih dohodkov pri nas za nobeno ceno ne sme pomeniti njihovega znižanja. Pri tem se zdi, kakor da gre za zakonitost, ki deluje z močjo naravnega zakona. Toda v resnici gre preprosto za to, da smo pred leti prejeli takšen ekonomsko politični sistem, po katerem naj se sredstva za državno upravo in za tako imenovane družbene službe zbirajo pretežno z obdavčitvijo osebnih dohodkov. Ker nisem izveden za takšna vprašanja, se seveda ne upam soditi o tem, ali je takšen sistem dober ali ne. Berem pa tu in tam mnenja nekaterih naših znanih ekonomistov, ki so prepričani, da je ta sistem slab, med drugim zato, ker silijo vse tiste, ki jim reže kruh, k spodbujanju hitre rasti osebnih dohodkov.

ne zdi se mi prav, če se človek vozi v avtu, njegov otrok pa hodi v šolo, ki se podira ali katere učitelji so demoralizirani zaradi družbene diskriminacije; ne zdi se mi prav, če zapravljamo denar, dokler smo mladi in

zdravi, ko smo bolni in stari, pa godrnjamo zaradi gneče v ambulanzah, zaradi zastarelih bolniških prostorov in opreme, zaradi slabše splošne in zdravstvene nege, kot bi jo potrebovali itd.

... skupna vsota osebnih dohodkov je nesorazmerno visoka glede na skupno vsoto sredstev za družbeni standard...

- **VPRASANJE:** Bili ste na omenjeni seji tudi bolj konkretni. Dejali ste, da bi v skladu s tako zastavljenimi vprašanji o ustvarjanju odnosov med osebnim in družbenim standardom morda kazalo, da tudi izvršni svet in skupščina SRS premakneta svoje izhodišče o potrebi nespremenjenih obdavčitev za leto 1970. Kaj ste mislili s tem in na račun osebnega standarda katerih plasti in Sloveniji menite, da bi se odnos med osebnim in družbenim standardom lahko bolj uravnovesil, če ne že leta 1970, verjetno vsaj v nadaljnjem obdobju saniranja razmer na vzgojno-izobraževalnem področju?

ODGOVOR: Tudi sam soglašam s tem, da gospodarstva, zlasti seveda njegove akumulativnosti, ne bi smeli dodatno obremenjevati, saj gre preprosto za to, da ne žagamo veje, na kateri sedimo. Mislim sem torej izrecno na to, da je treba za naše skupne potrebe v večji meri opremiti naše osebne dohodke. Morebiti bi morali pri tem zavarovati osebne dohodke tistih plasti prebivalstva, ki so pod ali pri življenjskem minimumu. V ostalem pa bi bilo treba najbrž obremeniti sorazmerno vse naše ljudi, saj gre za skupne potrebe, ki jih moramo pokrivati solidarno vsi, ne glede na to, če jih ta trenutno ima in obični in oni ne, ali še ne. Tu se ne spuščam v razpravo o notranjih nesorazmerjih med osebnimi dohodki teh ali onih dejavnosti in poklicev. Ugotavljam, da je skupna vsota osebnih dohodkov nesorazmerno visoka glede na skupno vsoto sredstev za družbeni standard. Sodim, da brez spremembe tega nesorazmerja ne bo mogoče izvajati nadaljnega programa sanacije na področju vzgoje in izobraževanja, ki pomeni samo dohitevanje drugih družbenih področij. Zato brez sprememb, za katere se zavzemam, tudi ne bo mogoče zagotoviti šolstvu potrebnega razvoja in modernizacije. Pri tem nisem razvoja znanosti, kulture, zdravstva, socialnega varstva itd. niti omenil, čeprav so po mojem prepričanju za relativno srečno življenje naših ljudi prav tolikšnega pomena kot šolstvo.

ODGOVOR: Tudi sam soglašam s tem, da gospodarstva, zlasti seveda njegove akumulativnosti, ne bi smeli dodatno obremenjevati, saj gre preprosto za to, da ne žagamo veje, na kateri sedimo. Mislim sem torej izrecno na to, da je treba za naše skupne potrebe v večji meri opremiti naše osebne dohodke. Morebiti bi morali pri tem zavarovati osebne dohodke tistih plasti prebivalstva, ki so pod ali pri življenjskem minimumu. V ostalem pa bi bilo treba najbrž obremeniti sorazmerno vse naše ljudi, saj gre za skupne potrebe, ki jih moramo pokrivati solidarno vsi, ne glede na to, če jih ta trenutno ima in obični in oni ne, ali še ne. Tu se ne spuščam v razpravo o notranjih nesorazmerjih med osebnimi dohodki teh ali onih dejavnosti in poklicev. Ugotavljam, da je skupna vsota osebnih dohodkov nesorazmerno visoka glede na skupno vsoto sredstev za družbeni standard. Sodim, da brez spremembe tega nesorazmerja ne bo mogoče izvajati nadaljnega programa sanacije na področju vzgoje in izobraževanja, ki pomeni samo dohitevanje drugih družbenih področij. Zato brez sprememb, za katere se zavzemam, tudi ne bo mogoče zagotoviti šolstvu potrebnega razvoja in modernizacije. Pri tem nisem razvoja znanosti, kulture, zdravstva, socialnega varstva itd. niti omenil, čeprav so po mojem prepričanju za relativno srečno življenje naših ljudi prav tolikšnega pomena kot šolstvo.

POROČAJO NAM

- Slovenske Konjice: PRIZNANJE DOLGOLETNIM SODELAVCEM

Na razgovoru predstavnikov delavskih univerz celjske regije, ki je bil pred kratkim v Dobrni pri Celju, so razpravljali o delu teh izobraževalnih zavodov v pretekli sezoni in o naloga, ki jih bodo opravili v prihodnjih mesecih. Razpravljali pa so tudi o osnutku zakonskega predpisa, s katerim bo urejeno izobraževanje odraslih.

Na posvetu pa so tudi ocenili delo v prvem desetletju obstoja in delovanja univerz na Slovenskem. Ob tej priložnosti so podelili spominska odlikovanja vsem tistim zaslužnim sodelavcem, ki na področju izobraževanja odraslih v okviru delavskih univerz delajo že polnih deset let.

Na razpolago nam je vedno več podatkov, ki omogočajo družbi vednost o lastni izobrazbi. Ti podatki pa nam tudi omogočajo razmišljanje in sklepanje o možnostih in nemožnostih izobraževanja prebivalstva v Sloveniji.

Z zaskrbljenostjo ugotavljamo, da je med zaposlenimi v Sloveniji komaj 3,3 odstotka z višjo izobrazbo in 2,0 odstotka z visoko izobrazbo, medtem ko je v SFRJ zaposlenih z višjo izobrazbo 4,5 odstotka, z visoko pa 2,6 odstotka. Zaostajanje je torej očitno. Seveda pa tudi teh podatkov ne bi smeli ocenjevati, ne da bi upoštevali precej višji odstotek zaposlenega prebivalstva v Sloveniji.

Ko razmišljamo o pogojih za visokošolski študij, se pravilno zaustavljamo najprej pri podstati vsakega šolskega sistema, pri osnovni šoli. Zavedamo se, da je standard tega osnovnega šolstva kljub velikim premikom v povojnem času še vedno zelo različen in usodno vpliva na družbeno nespremljivo selekcijo mladine glede njenih možnosti za nadaljevanje študija. Povejmo to v številkah. Poprečna letna vpisna generacija v slovenskih šolah je 30.000 otrok. Od tega konča osnovno šolo vsako leto poprečno komaj 19.000 otrok. Mnogi talenti se nam torej izgube že v osnovni šoli podpoprečnega standarda. S tako ugotovitvijo se seveda ne moremo sprijazniti.

Od tiste mladine, ki šolanje nadaljuje, jih slaba polovica nadaljuje šolanje na srednje strokovnih šolah in gimnazijah, večja polovica pa obiskuje poklicne šole s praktičnim poukom. Po vojni so se v Sloveniji najbolj razmahnile srednje strokovne šole (katerih mreža je razvejana tudi po industrijskih sredi-

NA TEMO:

KJE SE NAM IZGUBLJAJO TALENTI?

ščih), manjši je pritisk na gimnazije (te so tudi najbolj razvite v večjih mestih). Medtem pa absolventi gimnazij po večini nadaljujejo študij na višjih in visokih šolah, v mnogo manjši meri pa absolventi srednje strokovnih šol, medtem ko so si učenci poklicnih šol praktično itak že »zapečatili« svoje izobraževanje, saj je možnost odstopa tudi za talentirane delavce na univerzo res bolj teoretična kot praktična.

Po podatkih, ki so nam na razpolago, ugotavljamo, da je vpis zlasti na visoke šole v Sloveniji stagniral, porasel je nekoliko le v lanskem šolskem letu. Letošnje leto (a kaže da bo tako tudi v prihodnje, saj dorašča najštevilnejša povojna generacija), pa se je pritisk izredno povečal zlasti na višje šole, v Mariboru na primer za 48%, pa tudi na nekatere posamezne fakultete, kjer beležijo to jesen od 60 do 90% povečan vpis.

No, ne glede na premike, zaznavne v letošnjem letu, pa ugotavljamo za leta nazaj, da je na stagnirajoče število študentov vplival tudi obseg štipendij za študente, saj je danes na razpolago polovico manj štipendij kot pred reformo, a tudi njihova vrednost v celoti ne dohaja podražitve življenjskih stroškov. Dr. Zivko Sifrer pa v 19. številki Naših razgledov med drugim ugotavlja, da je od leta pred reformo precej več štipendij bilo na razpolago za dijake in se je tako njihovo število kot absoluten znesek precej povečalo. To pa je pravzaprav tisti primerljivi podatek, ob katerem bi se želela nekoliko dlje zaustaviti. Iz preostalega razloga, ker nas mora zanimati, ali v naši slovenski družbi poleg postopne sanacije osnovnega šolstva v manj razvitih regijah resnično tudi že izboljšujemo gnotni položaj talentirane delavske in kmečke mladine za študij na drugi izobraževalni ravni.

K ugotovitvi, da je v reformnem obdobju padlo skupno število študentov, ki prejemale štipendije oziroma posojila, od 47,5 odstotka leta 1964/65 na 33,0 odstotka leta 1968/69 oziroma od 5006 štipendij in posojil na 3613, ni kaj dodati. Na videz tudi ni kaj dodati k trditvi, da so dijaške štipendije porasle v reformnem obdobju od 15,1 odstotka na 16,8 odstotka in o odnosu na skupno število dijakov oziroma za 1799 štipendij.

Automatično primerjanje števil ima seveda tudi svoje slabosti. Tako npr. ob zmanjšanem številu štipendij in posojil študentom v reformnem obdobju vendarle ne bi smeli spregledati, da je prav v tem obdobju bil zastavljen tudi močan družbeno politični vpliv za to, da se štipendije ne delijo po zvezah ali brez upoštevanja šolskega uspeha oziroma socialnih razmer študenta; ta družbeni vpliv je bil zastavljen in je tudi dosegel premike v prid taki štipendijski politiki, ki že daje prednost talentiranim in pridnim študentom in seveda gnotno manj sposobnim nositi stroške šolanja. Želim reči, da je prav gotovo tudi zaradi tega prišlo do delnega upadanja števila štipendij in posojil (ne v celoti!). A ker se ustavljamo tudi ob skupnem, znižanem številu vseh štipendij in posojil, naj omenim še to, da vse kaže, da letošnja družbena ponudba štipendij in posojil še nima dovolj interesov. Postavlja se torej vprašanje, ali smo preцениli število nadarjene mladine, ali je morda dogovorjen socialni cenzus previsoko odmerjen, ali pa se morda talentirana in do družbene pomoči upravičena mladina ni doslej v zadostnem številu »prekopala« preko šolanja na drugi stopnji.

Prvi dve vprašanji puščam ob strani, zaradi tretjega vprašanja pa se bom vrnil k podatku, da se je število dijaških štipendij povečalo v času reforme, tako absolutno kot v odnosu na število vseh dijakov. Vsiljuje se mi namreč misel, da napak evidentiramo k dijaškim štipendijam tiste z zakonom določene nagrade, ki jih prejemale učenci poklicnih šol s praktičnim poukom. (Glej tabelo, ki poleg skromnega povečanja štipendij gimnazijem izkazuje porast »štipendij« le pri poklicnih šolah in sicer kar za 5346 »štipendij«, verjetno nagrad!)

Vrsta šole	Leto 1964/1965		Leto 1967/1968	
	število študentov	odstotek študentov	število študentov	odstotek študentov
Skupaj	8.219	15,1	10.018	16,8
Poklicne šole	1.767	7,1	7.113	24,0
Tehniške in druge strokovne šole	4.765	33,8	2.037	13,8
Šole za izobraževanje učnega osebja	1.396	52,6	347	29,0
Umetniške šole	114	22,1	51	19,2
Gimnazije	177	1,4	470	3,4

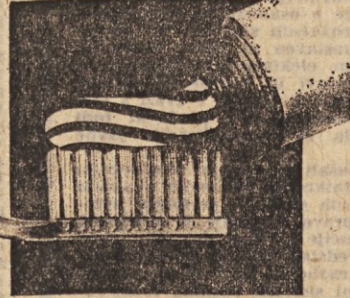
(Vir: Stat. letopis SRS 1969)

Vsekakor kaže gnotne pogoje dijakov, tako štipendije kot pogoje bivanja v dijaških domovih, dati pod drobnogled. Danes že vemo, da je pri izobraževalni skupnosti SRS, kjer je na razpolago dvakrat več štipendij in posojil za študente kot dijaških štipendij, letos več študentov za dijaške štipendije kot je letos na razpolago. Zato je izvršni odbor tudi sklenil pozvati delovne organizacije, naj bi jim odstopile finančna sredstva za tiste razpisane dijaške štipendije, za katere sami niso dobili primerljivih kandidatov.

SONJA GASPERSIC

● **PRIHODNJIČ:** Mladim delavcem, talentom iz poklicnih šol, bi morali sistemsko in materialno omogočiti nadaljevanje študija.

ZOBNA KREMA Signal

TRAJNO VARUJE VAŠE ZOBE

Ne oklevajte! Še danes kupite odlično zobno kremo »SIGNAL« — svetovni izdelek. Vsebuje med drugim HEKSAKLOROFEN in fosfate. Za Jugoslavijo izdeluje VEDROG — Ljubljana

Kerštajn zmagal

Smučarski klub Fužinar je v nedeljo na Ravnah pripravil gozdni tek, kjer je sodelovalo okrog 80 smučarjev tekačev iz vse Slovenije. Nastopili so pionirji, mladinci in člani iz vseh vodilnih slovenskih smučarskih klubov.

REZULTATI

Mladši pionirji (2 km): 1. Hölzl (Fužinar) 9,39, 2. Pogorelec (Fužinar) 10,04, 3. Pleznik (Fužinar) 10,08.

Starejši pionirji (3 km): 1. Legner (Fužinar) 13,55, 2. Bešter (Triglav) 15,32, 3. Borštner (Fužinar) 15,32.

Pionirke (2 km): 1. Obrulj (Lovrenc na Pohorju) 9,38, 2. Hribar (Ihan) 9,45, 3. Turšak (Lovrenc na Pohorju) 10,30.

Starejši mladinci (5 km): 1. Gartner (Triglav) 23,21, 2. Lah (Lovrenc na Pohorju) 23,37, 3. Mozgan (Fužinar) 24,04.

Mladinke (3 km): 1. Pristov (Gorje) 15,41, 2. Rihtar (Lovrenc na Pohorju) 15,54, 3. Kordež (Triglav) 17,12.

Mladši člani (7 km): 1. Sparovec (Triglav) 28,38, 2. Jelen (Triglav) 28,40, 3. Šimnic (Gorje) 29,09.

Člani (14 km): 1. Kerštajn (Jesenice) 45,04, 2. Mlinar (Jesenice) 47,14, 3. Zupan (Gorje) 47,19.

Članice (5 km): 1. Grilc (Lovrenc na Pohorju) 27,15, 2. Grušovnik (Lovrenc na Pohorju) 28,54, 3. Bavče (Fužinar) 29,32. V. R.

NOVA TELOVADNICA

Pred dnevi, tik na začetku velikega mednarodnega tekmovanja v gimnastiki, je izšla v Ljubljani letošnja peta številka Gimnastične glasila Gimnastične zveze Slovenije. Kot vedno dostej, prinaša tudi ta zvezek obilo zanimivega in poučnega gradiva. Peta številka Gimnastike pomeni zato v vsakem primeru osvežitve več za ljubitelje športa, še posebej gimnastike.

Naj na tem mestu omenimo to pot le uvodnik novega zvezka glasila Gimnastične zveze Slovenije, ki razpravlja o novi študijski telovadnici v Ljubljani. Izvleček članka je naslednji:

Medtem ko smo doslej pri nas le govorili in pisali o prepotrebni novi študijski telovadnici v Ljubljani, ustanovljajo gimnastične zveze po svetu svoje gimnastične centre, kjer imajo telovadci in telovadke na voljo po več najsodobnejše opremljenih študijskih telovadnic. Telovadnice so opremljene razen z vsemi vajami tudi s TV kamerami, ki omogočajo telovadcu, da na vsakih analizirajo svoje vaje.

In, pri nas? Tudi svetovno prvenstvo bodo dočkali naši reprezentanti brez nove študijske telovadnice. Kierkoli pa se bodo že pripravljali na SPG, se bodo pripravljali že bolj zavzeto, če bodo vedeli, da so v Ljubljani končno pričeli graditi zanje in obenem za prihodnje generacije naših vrhunskih telovadcev novo telovadnico. Vse kaže, da bo do tega vendarle prišlo drugo leto. Vendar... bo res?

Z zaključka DSI v Murski Soboti

Startalo 500 delavcev

Množična udeležba na delavskih športnih igrah v Murski Soboti

Pred dnevi so v Murski Soboti na lepi slovesnosti podelili diplome in pokale najbolj uspešnim posameznikom in ekipam, ki so od marca do oktobra letos sodelovali na delavskih športnih igrah.

Letos je sodelovalo na tej prireditvi, ki so jo organizirali sindikati, že blizu petsto delavcev in delavk, oziroma sedem odstotkov vseh zaposlenih. Športne ekipe 25 delovnih organizacij so se pomerile v sedmih športnih disciplinah, vendar si prizadevajo, da bi v prihodnje razširili program tekmovanja tudi na zimske in vodne športe.

Med 72 moškimi in dvema ženskima ekipama so dosegli ekipno zmago športniki SGP »Pomurje«, prva mesta za posamezne športne discipline pa naslednje ekipe: namizni tenis — sindikalna podružnica podjetja »Mura«, šah — SGP »Pomurje«, odbojka — KIK »Pomurka«, nogomet — podjetje »Mura«, streljanje — komunalni zavod za socialno zavarovanje, streljanje ženske — podjetje »Panonija«, kegljanje — komunalni zavod za socialno zavarovanje v Murski Soboti. Med posamezniki je v kegljanju zbral največ točk

● RAVNE

Komisija za rekreacijo in oddih pri sindikatu železarne je pripravila tekmovanju v rokometu in odbojki. V vsaki disciplini sodeluje šest ekip. Doslej so bili v tekmovanjih v obeh disciplinah doseženi naslednji rezultati:

ROKOMET: Livarna : TPO 15:7 (8:6), Šolski center : TPO 9:6 (6:3), Uprava : SEVO 16:13 (6:4), Uprava : Livarna 8:7 (3:3), SEVO : Mehanična 17:10 (6:6), Uprava : Mehanična 21:16 (11:13), Livarna : Mehanična 12:6 (4:3). Vodi ekipa uprave s 6 točkami pred livarno 4, Sevom in Šolskim centrom 2 itd.

ODBOJKA: SEVO : Mehanična 2:1, TPO : Šol. center 2:0, SEVO : Livarna 2:0, Livarna : Uprava 2:0, SEVO : Livarna 2:1, Mehanična : Šol. center 2:0, TPO : SEVO 2:1, Uprava : Šol. center 2:0, TPO : Livarna 2:1, Uprava : Mehanična 2:0, Livarna : Šolski center 2:0. Vodita ekipi SEVO in TPO s 6 točkami pred Upravo 4 itd.

V. R.

Lado Baučar s soboškega zavoda za socialno zavarovanje.

Zmagovalnim športnim ekipam ter posameznikom sta izročila diplome in pokale predsednik občinskega sindikalnega sveta Vlado Kolmanič in predsednik komisije za šport in re-

kreacijo Herman Šticl, ki je s svojimi sodelavci veliko prispeval za tako uspešno in množično udeležbo članov sindikalnih organizacij na letošnjih delavskih športnih igrah v soboški občini.

B. B.

Vodi ekipa Železarne Ravne

V ravenski občinski odbojgarski ligi za mladince so odigrali že III. in IV. kolo, doseženi pa so bili naslednji rezultati: Mežica : Železarna Ravne 0:3, Gimnazija : Reka 3:2, Prevalje : Šolski center 0:3, Črna : Zerjav 2:3. — IV. kolo: Zerjav : Šolski center Ravne 3:2, Železarna Ravne : Prevalje 3:0, Gimnazija Ravne : Mežica 0:3, Črna : Reka 2:3. Vodi ekipa Železarne Ravne s 8 točkami pred Mežico, gimnazijo Ravne in Zerjavom 6 itd.

S prvenstvom v občinski odbojgarski ligi so pričele tudi mladinke, ki so odigrale šele dve koli, v katerih pa so bili doseženi naslednji rezultati: Gimnazija Ravne : Šolski center Ravne 3:0, Osnovna šola Ravne : Šolski center Ravne 3:1, Reka : Gimnazija Ravne 0:3, Reka : Mežica 3:0, Osnovna šola Ravne : Prevalje 0:3, Prevalje : Mežica 30:0. Vodita ekipi Prevalj in Gimnazije s 4 točkami pred Reko in Osnovno šolo Ravne 2 itd.

V. R.

● MEDVODE

NOVO AVTOMATSKO KEGLJIŠČE

Mestni sindikalni svet je prispeval za gradnjo 5000 dinarjev

Prizadevni člani kegljaškega kluba »Hidro« iz Medvoda so uspeli v letu dni svoje dvostezno kegljišče avtomatizirati. V teh dneh opravljajo zadnja zaključna dela. Montaža avtomatov švicarske tovarne SCHMID je končana in bo kegljišče prvo na Gorenjskem s popolno avtomatiko.

Celotna investicija velja 120.000 dinarjev, od tega so uspeli člani kluba veliko opraviti s prostovoljnimi delom. Pri zbiranju sredstev so imeli precejšnje težave ter je trenutno ostalo še približno 30.000 dinarjev dolga. Pohvaliti velja Mestni sindikalni svet, ki je prispeval znesek 5000 dinarjev.

Kegljišče bo odprtega tipa in bo dobrodošlo predvsem kegljaškim krožkom v medvoških delovnih kolektivih. Želja članov kluba je, da športno kegljanje pridobi v Medvodah nove ljubitelje.

(F. R.)

15 LET ROKOMETA

Letos je minilo 15 let, odkar se na Ravnah ukvarjajo z rokometom. V tem kratkem obdobju so rokometarji Fužinarja dosegli številne lepe uspehe. Uspešni so bili v številnih tekmovanjih v okviru bivšega mariborskega okraja, prinašali so lovorike z raznih turnirjev, bili so uspešni na številnih prijateljskih srečanjih.

Ce bodo pri Fužinarju s takšno voljo nadaljevali svoje delo, potem se lahko nadejamo, da bodo rokometarji iz tega koroškega železarskega mesteca kaj kmalu potrkali na vrata prve slovenske lige rokometarjev.

V. R.

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

- TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2
- BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1
- KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7
- BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka, Kidričeva ulica 1 a

MODNA HIŠA V LJUBLJANI IN MARIBORU JE ZA SKORAJŠNJO JESENSKO-ZIMSKO SEZONO DOBRO PRIPRAVLJENA. OGLEDATE SI LAHKO NOVE VOLNENE TKANINE ZA DAMSKE PLASCE, KOSTIME, KAMGARNE V NOVIH DESENJIH ZA MOSKE OBLEKE, MODNO KOLEKCIJO DAMSKIH PLASCEV, HLACNIH KOMPLETOV TER VRSTO DRUGIH ARTIKLOV ZA JESEN IN ZIMO

PRODAJNI SERVIS

modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR — OSIJEK

Treba bo poskrbeti za neprisiljeno rekreacijo

Uvajanje krajšega delovnega časa, krajšega delovnega tedna, narekuje nove naloge, nove obveznosti. Vprašanje je predvsem v tem, kako preoblikovati nekdanjo klasično formulo rasporeditve dnevnega časa trikrat osem ur (8 ur dela, 8 ur spanja, 8 ur prostega časa) v novo, ustrezno formulo: sedem + osem + devet. Zadnjih devet ur, v nekaterih primerih tudi več, je namenjenih za tako imenovano svobodno, individualno aktivnost.

Torej uvajanje skrajšanega delovnega tedna je vsakakor v prvi vrsti gospodarski in tehnični organizacijski problem, ki pa po drugi strani narekuje nove naloge vsem organizacijam za telesno kulturo in delovnim kolektivom, kot tudi ustanavljanje povsem novih društev, ki se bodo prilagodila potrebam ljudi v proizvodnji.

Za uvod si oglejmo preprosto računico:

V mestu s tisoč zaposlenimi predstavlja skrajšani delovni čas na vsakih sedem dni blizu šest tisoč ur več prostega časa. To je nov fond za počitek, razvedrilo in osezitev. Če pogledamo obstoječe načrte sestavljalcev perspektivnega razvoja telesne kulture, postaja opazno, da se bo predvidoma četrtnina odraslih, zaposlenih žena in mož ukvarjalo v prihodnje z neko kolektivno, organizirano športno dejavnostjo v obliki iger in tekmovanj. Druga četrtnina zaposlenih pa bo del svojega prostega časa posvečala še bolj svobodnim oblikam razvedrila in rekreacije: sprehtodom, izletom, kopanju, smučanju, sankanju, lovu itd.

Po tem predračunu moramo predvidevati v perspektivnem planu vse, kar je potrebno za sistematično vadbo, igranje ter tekmovanje za dodatnih 1500 ur tedensko, in še 1500 ur na vsakih sedem dni za tiste, še bolj svobodne, manj organizirane oblike razvedrila, ki pa pogosto pomenijo aktivnost z večjimi zahtevami, večjimi problemi.

Skratka, pred nami je naloga, da preoblikujemo staro klasično formulo rasporeditve dnevnega časa, usporedno s tem pa se poraja druga pomembna naloga: poiskati čim bolj primerne, neprisiljene in vabljive oblike za kar najbolj množično vključevanje novih ljudi v vrste športnikov, izletnikov, kopalcev, smučarjev. Skratka v vrste tistih, ki jim je sredstvo oddiha in razvedrila športna rekreacija.

Pri tem so mišljene predvsem tiste, najbolj svobodne oblike aktivnosti. Potrebno bo forej poiskati za vsako starost, za vsako področje dejavnosti ustrežajočo vsebino oddiha in seveda ustrezno organizacijo.

Telesno kulturna društva, ki vključujejo v svojo dejavnost danes tudi oddih in rekreacijo, občinske skupščine s svojimi osnovnimi organizacijami, delovni kolektivi, kot vsi družbeni faktorji, ki so neposredno ali posredno zainteresirani za nadaljnji razvoj telesne kulturne dejavnosti, so torej dobili nove, pomembne naloge.

Človek lahko dandanes po novi ustavi sam odloča tudi o svojem počitku, o svoji aktivnosti po delovnem času. Predstavniki in odgovorni činitelji na področju telesne kulture oziroma športnega razvedrila in oddiha pa morane glede na želje in potrebe delovnih ljudi kar najbolj poskrbeti za to, da bodo imeli ljudje ob vsakem standardu, ob večjem fondu prostega časa, tudi dejanske možnosti aktivnega oddiha in razvedrila.

-2-

ZMAGA HIDROMONTAŽE

Komisija za rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu na Ravnah je prejšnjo soboto in nedeljo v Črni in Mežici pripravila občinsko sindikalno prvenstvo v nogometu, kjer je sodelovalo osem ekip. Po zanimivih dvobojih so bili najboljši igralci ravenskega obrata Hidromontaže iz Maribora, ki so v finalni tekmi premagali igralce Rudnika Mežica s 4:3 šele po streljanju enajstmetrovk. Ekipa favoritov iz ravenske železarne je bila šele tretja, potem ko je v polfinalu podlegla vrsti Hidromontaže.

REZULTATI:

Rudnik Mežica : Instalater Prevalje 2:0, Železarna Ravne I : Železarna Ravne II 5:4, Hidromontaža Ravne : Tovarna rezalnega orodja Prevalje 1:0, JLA : Ljubljana Transport 1:3, Železarna Ravne I : Hidromontaža Ravne 3:4, Rudnik Mežica : Ljubljana Transport 5:3, Rudnik Mežica : Hidromontaža Ravne 3:4.

VRSTNI RED: 1. Hidromontaža Ravne, 2. Rudnik Mežica, 3. Železarna Ravne I, 4. Ljubljana Transport, 5. Tovarna rezalnega orodja Prevalje, 6. JLA, 7. Železarna Ravne II, 8. Instalater Prevalje. V. R.

JUBILEJ NK SLOVAN

Konec minulega tedna je slavil ljubljanski nogometni klub Slovan 50-letnico svojega obstoja. Na Kodeljevem so pripravili marljivo športni delavci pester nogometni spored, v katerem je gledalce pritegnil zlasti nastop nekdanjih igralcev Slo-

vana, Branika in Krima. V počastitev jubileja so v mladinskem klubu na stadionu pripravili tudi zanimivo razstavo »Petdeset let NK Slovan«, ki predstavlja dragoceno kronološko gradivo enega najstarejših slovenskih nogometnih klubov.

VELEBLAGOVNICA

nama

- priporoča potrošnikom hitre, sodoben in cenovno nakup vseh potrebščin za sebe in družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom tudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica.

LJUBLJANA

START NA 250 milijonov dinarjev

V Sloveniji bi danes potrebovali poleg 100 še blizu 1000 avtomatov za prodajo cigaret. Investicija bi veljala 6 milijonov N dinarjev, zato bo realizacija zamisli izvedljiva le v obliki sofinanciranja

Kmalu po osvoboditvi je bilo z odločbo Glavnega odbora Zveze vojaških vojnih invalidov Slovenije ustanovljeno v Ljubljani Invalidsko trgovsko podjetje z nalogo, da prevzame celotno zalogo tobačnih izdelkov in vžigalic od trgovskega podjetja »Navod« v Ljubljani ter organizira prodajo tobačnih izdelkov, vžigalic, pisalnega pribora in raznega drobnega blaga na celotnem območju SR Slovenije pod pogojem, da zaposli podjetje kar največje število vojaških vojnih invalidov.

Podjetje je zato nemudoma organiziralo prodajo omenjenih izdelkov in 35 prodajnih skladišč po vsej Sloveniji.

Glede na gospodarski položaj doma in v svetu so prišli v podjetju kmalu do spoznanja, da je nujen prehod na rentabilnej-

Podjetje Tobak ima danes skladišča in prodajalne v Ljubljani, Domžalah, Gornji Radgoni, Grosupljem, Jesenicah, Kam-

ni, ne glede na številne objektivne težave, s katerimi se že vseskozi srečujejo delavci tega kolektiva, beleži podjetje iz leta v leto zavidljivejše uspehe. Medtem ko je imel na primer Tobak pred štirinajstimi leti na območju Slovenije le 4 skladišča in 60 trafik, ima danes 16 skladišč ter le malo manj kot 300 lokalov in predstavništev vse od Ljubljane do Zagreba, Beograda, Niša in Skopja.

»Kljub hudi konkurenci na področju tobačne trgovine, smo vstopili v obdobje gospodarske in družbene reforme dobro pripravljeni. Na račun premissljene gospodarske reforme nismo posebno občutili strožjih poslovnih instrumentov. Znali smo celo izkoristiti pogoje prostega trgovanja in smo v času reforme še povečali potencial trgovske zmogljivosti...« nam je pripovedoval direktor Tobaka, Stane Mahne.

Medtem ko so še lani znašali poprečni osebni dohodki delavcev trgovskega podjetja Tobak nekaj več kot 960 dinarjev, se je v letošnjem letu povzpela ta številka že na 1000 dinarjev mesečno. Res je sicer, da ti dohodki še ne pomenijo ne vem kako visokega standarda, vendar, glede na ostale sorodne dejavnosti, so najmanj, kar lahko rečemo — solidni.

Prejemki zaposlenih so seveda vezani na storilnost oziroma delovni učinek vsakega posameznika. Tako ni redek primer, da je mesečni prejemek trafikanta včasih večji od prejemka vodilnega delavca v podjetju.

»V ČASU REFORME SMO POVEČALI TRGOVSKE ZMOGLJIVOSTI...«

niku, Kranju, Dolnji Lendavi, Mariboru, Rakeku, Slovenj Gradcu, Škofji Loki, Trbovljah, Trzinu, Vrhniki, Kopru, Postojni in Novi Gorici.

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...« nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

Kljub dejstvu, da dandanes ljudje radi segajo po tobačnih izdelkih in da veliko ljudi

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

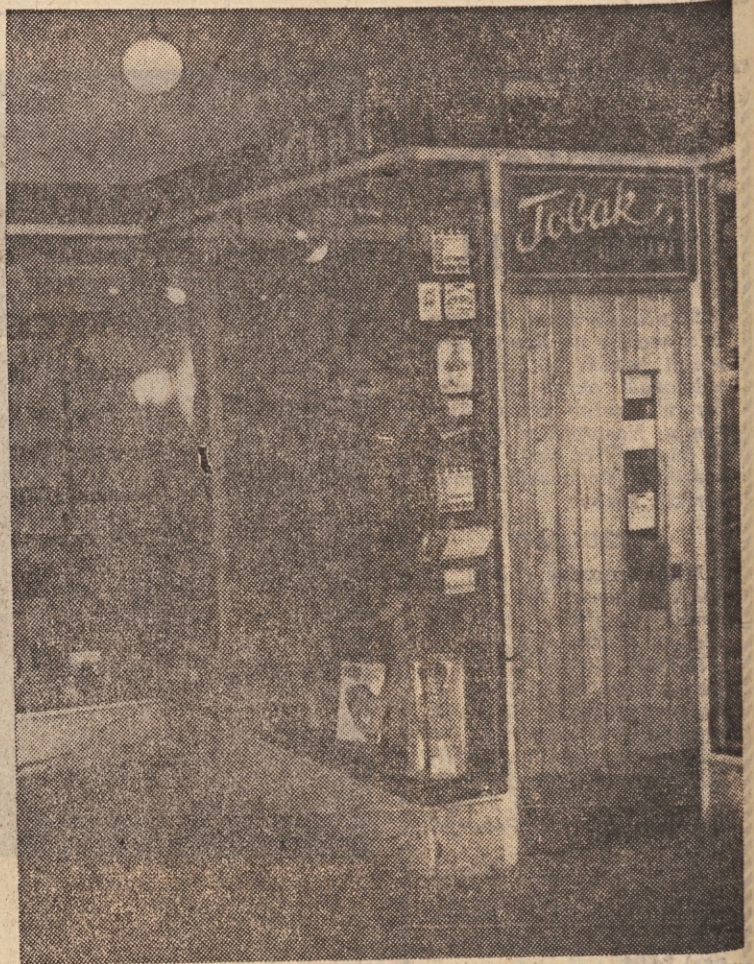
»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

Trgovsko podjetje Tobak ima iz leta v leto večje število lepih prodajal. Ena najlepših pa je gotovo prodajalna pod arkadami na Titovi cesti v Ljubljani nasproti Konzorcija

di tako rekoč ne more več živeti brez cigaret, trgovskemu podjetju Tobak danes ni posejano z rožicami.

»Visok prometni davek nam od vsega še najbolj greni življenje...« je dejal Stane Mahne. »Naš promet 250 milijonov N-din letno je sicer razveseljiv, vendar, če k temu dodamo, da moramo od tega odšteti kar 120 milijonov dinarjev samo za prometni davek, potem je slika v hipu povsem drugačna. Visok prometni davek nam povzroča danes torej najbolj resne skrbi. Osebnostno mislim, da porazdelitev zaslužka v našem primeru res ni pravična. Da bom konkretni: pri škatli filter 57 zaslužimo sami od 6 do 7 par, tovarna blizu 75 par, država pa si vzame pri škatlici cigaret filter 57 kar 1,70 N-din! Torej, po moje tu nekaj ni v redu. Pa še to: če prometnega davka nemudoma ne odštejemo po vseh predpisih, moramo vrhu vsega odšteti takoj še 18 odstotkov zamudnih obresti. No, če bi zveza popustila vsaj za en sam oziroma recimo za 2 odstotka, potlej se ne bi pritoževali...«

Poleg visokega, lahko bi zapisali previsokega prometnega davka, tarejo danes trgovsko podjetje Tobak seveda tudi druge težave. Naj na tem mestu omenimo le dobesedno oduševanje najemnine. Za kvadratni meter poslovnih prostorov plačuje namreč podjetje celo po 16 novih din mesečno. To pa z drugimi besedami pomeni, da mora odšteti Tobak za prav majhne lokalčke tudi po 400 N-din najemnine mesečno!

POTREBNO BO RAZŠIRITI MREŽO AVTOMATOV ZA PRODAJO CIGARET

Trgovsko podjetje Tobak si danes na moč prizadeva, da bi uredilo svoje poslovalnice kar najbolj sodobno.

»Želimo, da bi bili naši kupci z nami zadovoljni. Ker pa iz razumljivih razlogov naše po-

sovalnice ne poslujejo 24 ur dnevno, ljudje pa želijo imeti možnost, da lahko kupijo cigarete ob vsakem času, smo se odločili, da že v bližnji prihodnosti razširimo mrežo avtomatov za cigarete. Medtem ko imamo danes na območju Slovenije že sto takih avtomatov, bi jih potrebovali v bližnji prihodnosti vsaj

KADRI

Celo dobri gospodarji in pridni delavci imajo svoje težave. To pravilo velja tudi za člane delovnega kolektiva Tobak iz Ljubljane.

Medtem ko jih danes žuli v prvi vrsti izredno visok prometni davek, ki jim letno pobere 120 milijonov novih dinarjev — kar znaša, mimogrede povedano, polovico letnega prometa celoga podjetja — se srečujejo s težavami tudi na kadrovskem področju.

O teh pravi Stane Mahne, direktor Tobaka, tole:

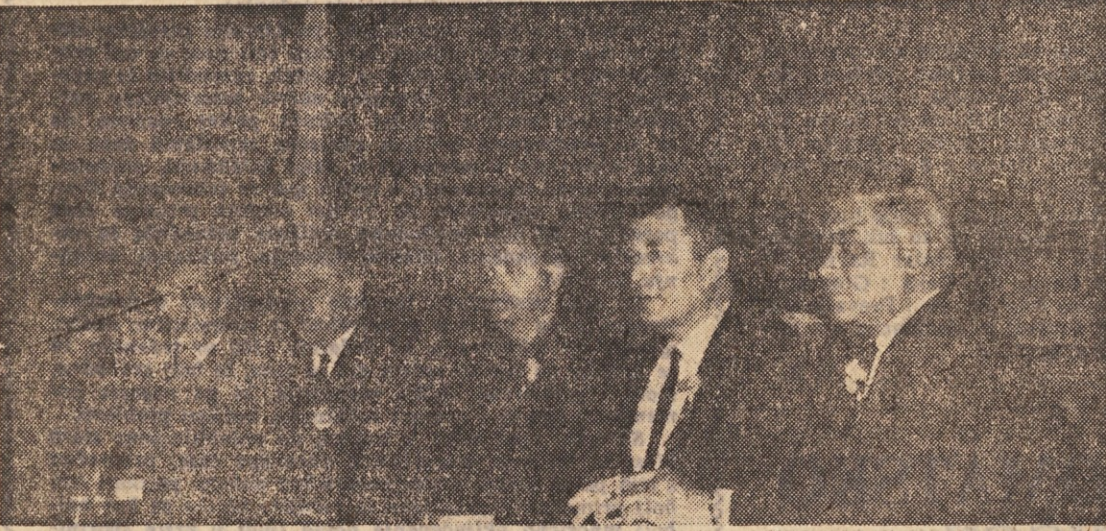
»Dejstvo je, da imamo s kadri probleme, ki niso majhni. Vendar moram poudariti, da so ljudje, ki delajo danes pri nas, zares dobri delavci. Probleme imamo predvsem z novimi močmi. Rabili bi na primer nekaj mladih sposobnih in pridnih delavcev, a jih skoraj ne moremo dobiti. Takoj bi vzeli na delo na primer nekaj dobrih komercialistov. Seveda, če bi vedeli zanje...«

»Dolžan sem povedati, da avtomati v nikakršnem primeru ne ogrožajo zaposlenih trafikantov...« je poudaril direktor Tobaka Stane Mahne. »Celo nasprotno! Za avtomate skrbijo in bodo skrbeli v prihodnje trafikanti. In, čim več bo avtomatov iztržil, tem večji bo dohodek človeka, ki bo zanj skrbel!«

Kot že rečeno, v Sloveniji bi danes potrebovali še blizu 1000 avtomatov za prodajo cigaret. Investicija bi veljala 6 milijonov N-din, zato bo realizacija zamisli izvedljiva le v obliki sofinanciranja. Podjetje Tobak se danes že dogovarja s predstavnikoma podjetij Istra Benz, INE in slovenskim Petrolom, da bi postavili avtomate na vseh bencinskih črpalkah.

Medtem ko sta Ina in Istra Benz že pristala na realizacijo zamisli, Petrol do danes še ni dal pozitivnega odgovora.

Upati pa je, da bo tudi Petrol kmalu pristal na ponudbo Trgovskega podjetja Tobak in da bomo lahko že v prihodnje leto, morda celo že na pomlad, kupovali cigarete na bencinskih črpalkah ob kateremkoli času.

S proslave v počastitev 20-letnice Trgovskega podjetja Tobak

TRGOVSKO PODJETJE »TOBAK« SE JE TRDNO POSTAVILO NA SVOJE NOGE
Tako je bilo leta 1945 ustanovljeno v Ljubljani iz bivše centrale Invalidskega trgovskega podjetja z odločbo Glavnega

še gospodarjenja in da imajo perspektivo le velika in sposobna podjetja. Zato je trgovsko podjetje Tobak že leta 1959 vzelo pod svojo streho samostojno trgovsko podjetje Tobak Tržič, dalje istoimensko podjetje iz

niku, Kranju, Dolnji Lendavi, Mariboru, Rakeku, Slovenj Gradcu, Škofji Loki, Trbovljah, Trzinu, Vrhniki, Kopru, Postojni in Novi Gorici.

»V ČASU REFORME SMO POVEČALI TRGOVSKE ZMOGLJIVOSTI...«

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...« nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

Kljub dejstvu, da dandanes ljudje radi segajo po tobačnih izdelkih in da veliko ljudi

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

»Medtem ko je znašal promet podjetja leta 1954 blizu 11 milijonov N-din, se je ta številka v desetih letih podesetorila...«, nam je povedal Stane Mahne, direktor trgovskega podjetja Tobak. »Letos računamo,

AVTOMATI

Na zahodu danes prodajo s pomočjo avtomatov blizu 60 odstotkov vseh cigaret. Avtomati, ki nadomestujejo prodajalce, so se v celoti obnesli.

Zato se investicije v avtomate za prodajo cigaret kmalu in zelo dobro obrestujejo. Dejstvo namreč je, da nadomesti vsak avtomat tri prodajalce, saj »delo« noč in dan, na petek in svtetek. Prednost avtomata je ne navsezadnje tudi v tem, da je majhen in da ga praktično lahko postavimo kamorkoli, na najbolj prometna in obiskana mesta. Skratka, naši trgovci so prišli do spoznanja, da se postavitev avtomatov po domače povedano, izplača, čeprav velja vsak 6000 N-din.

Ker bi potrebovali po ocenah strokovnjakov Trgovskega podjetja Tobak samo na območju Slovenije že v bližnji prihodnosti kar tisoč novih avtomatov, bodo investicije v vse to razmeroma visoke. Zato pomembni zamisel trgovskega podjetja Tobak o sofinanciranju za postavitev avtomatov danes edino realno rešitev tega vprašanja.

Sodeč po dosedanjih pogajanjih bodo avtomati za prodajo cigaret kmalu na vseh prometnejših bencinskih črpalkah. Prav pa bi bilo, da bi se za avtomate ogrele tudi večje delovne organizacije, kar bi nedvomno prispevalo svoj delež, pa čeprav majhen, k skrbi za človeka.

odborna ZVVI Slovenije Trgovsko podjetje Tobak Ljubljana je imelo pod svojim okriljem skladišča tobaka v Ljubljani, Domžalah, Grosupljem, Kamniku in na Vrhniki. Podjetje je oskrbovalo s tobačnimi izdelki in ostalim drobnim blagom celotno območje Ljubljane in njeve okolice.

Postojne in priključilo svojim dotedanjim skladiščem še nova skladišča tobaka na Jesenicah ter na Bledu. Pozneje so se ljubljanskemu podjetju Tobak priključila še mnoga druga sorodna slovenska podjetja, tako da razpolaga danes Tobak s 550 delavci ter 280 lokalni in predstavništvami ter 16 skladišči.

Sodobno in okusno urejena prodajalna je pogosto pogoj za poslovni uspeh